

Ministerit ja kansanedustajat

Millaisen eduskunnan sinä loisit, jos voisit aloittaa tyhjältä pöydältä? Alla on pohdintoja, kuinka voisimme luoda uuden tehokkaamman ja paremman valtiovallan.

UAD-mallissa presidentti, pääministeri, sekä muut ministerit ja kansanedustajat kaikki valitaan samassa vaalissa, esim. kuuden vuoden välein. Näin vaaleja ei tarvitse olla jatkuvasti. Yhdet vaali, ja sillä selvä. Onko siinä mitään haittoja, jos nämä kaikki yllä olevat valitaan samaan aikaan?

Äänestys tapahtuisi vahvalla tunnistautumisella verkossa. Esim. Valtion virastoissa ja kirjastoissa voisi olla helppokäyttöisiä äänestys laitteita, joita sellaiset henkilöt kenellä ei ole nettiyhteyttä kotona, voisivat käyttää.

Mielestäni ministerien ja kansanedustajien palkan täytyy olla riittävän hyvä, jotta tehtäviin saadaan teräviä ja osaavia henkilöitä. Joistakin eduista – kuten sopeutumiseläkkeestä tai pitkistä lomista, esimerkiksi koko kesän vapaista – voitaisiin kuitenkin ehkä luopua tai ainakin niitä voisi vähentää. Kaksi kautta ja täysi eläke – onko se reilua kansaa kohtaan?

Joskus on kuullut sanottavan, että kansanedustajien on vaikea työllistyä ja siksi he tarvitsevat sopeutumiseläkkeen. Jos näin todella on, niin miksi he ovat päteviä maan johtoon?

Onko 200 kansanedustajaa liikaa? Ehkä 150 riittäisi? Pitäisikö edustajakauden olla nykyistä pidempi kuin neljä vuotta? Etenkin jos eduskunnassa ei olisi politikointia, vaan asiat hoidettaisiin ammattilaisten voimin. Olisiko esimerkiksi kuusi vuotta sopiva kausi, kuten presidentillä? Sama koskee myös ministereitä – heidän ehtivät juuri oppia työnsä, kun edessä ovat jo uudet vaalit.

Kansanedustajan vähimmäisikä voisi olla 25 vuotta ja enimmäisikä 65 vuotta. Näin päättäjämme olisivat ehtineet jo kokea ainakin vähän elämää ja olisivat parhaassa työiässä palvellessaan kansaa. Ehdokkaan tulisi siis olla enintään 59-vuotias virkaan astuessaan, jolloin hän voisi palvella yhden kauden.

Jos ministerien ja kansanedustajien kausi olisi kuusi vuotta, pitäisikö kaudet rajata kahteen kauteen, jotta saisimme jatkuvasti uusia ihmisiä ja uutta intoa hallintoon?

Aivan kuten yritysjohtajiksi hakeutuville järjestetään psykologisia ja muita soveltuvuustestejä, miksei samaa vaadittaisi myös maan johdolta? Ehdokkaille voitaisiin järjestää kattava pääsy- tai pätevyyskoe. Heiltä tulisi edellyttää hyvää valtiotieteen tuntemusta, Suomen lainsäädännön ja historian hallintaa sekä vahvaa ymmärrystä ministerin tai kansanedustajan tehtävistä. Samalla varmistettaisiin, että kaikki ansioluetteloön merkityt meriitit, kokemus ja koulutus ovat todenmukaisia.

Nämä testit suoritettaisiin vaalien jälkeen valituille henkilöille. Vaikka joku olisi saanut eniten ääniä, hänen tulisi vielä läpäistä tämä viimeinen koitos. Mikäli testi osoittaisi, ettei henkilö sovellu tehtävään esimerkiksi yhteistyökyvyn puutteen vuoksi – joka on keskeinen osa kansanedustajan työtä – hän ei saisi virkaa. Tällöin seuraavaksi eniten ääniä saanut ehdokas kutsuttaisiin testiin.

Uskon, että hylkäyksiä tapahtuisi harvoin, sillä ehdokkaat tietäisivät jo ennalta, ettei tehtävää kannata edes tavoitella, ellei siihen ole aidosti soveltuva.

Rekka- ja linja-autokortin uusiminen edellyttää lääkärintodistusta sekä satunaisia huume- ja alkoholitestejä. Samoin tulisi edellyttää, että ministerit, kansanedustajat, pääministeri ja presidentti läpäisevät säännölliset terveystarkastukset ja testit ennen kautensa alkua. Näissä arvioitaisiin esimerkiksi kognitiiviset kyvyt, psyykkinen tasapaino sekä yleinen terveydentila. Meidän on voitava luottaa siihen, että johtajamme ovat sekä fyysisesti että henkisesti hyvässä kunnossa. Monilla muillakin työpaikoilla tämä on itsestään selvä vaatimus.

Lisäksi kansanedustajan erottamisen tulisi olla suhteellisen helppoa, mikäli hän alkaa sooloilla poliittisesti, jää kiinni huumeiden käytöstä, ottaa lahjuksia, on selvästi puolueellinen tai syyllistyy vakaviin rikoksiin, kuten väkivallantekoon, raiskaukseen tai ammuskeluun ravintolassa. Ehdotan, että tällaisessa tapauksessa vaaleissa

seuraavaksi eniten ääniä saanut henkilö nousisi automaattisesti tilalle. Mikäli hän ei olisi käytettävissä, paikka siirtyisi järjestyksessä seuraavaksi eniten ääniä saaneelle.

Ainakin aiemmin poliisiksi ei päässyt, jos oli rikosrekisteri. Miksi siis kansanedustajaksi pääsisi? Mielestäni johtajiemme tulee olla kunniallisia ja nuhteettomia kansalaisia. Nuoruudessa tapahtunut lievä näpistys tai ilkivalta voitaisiin sallia, mutta vähänkään vakavampi rikos olisi este.

Mietin myös, voisiko äänestys toimia niin, että ehdokkaat ilmoittaisivat edustavansa tiettyä hallinnon alaa, kuten metsä- ja maataloutta, opetusta ja kulttuuria, puolustusta tai ympäristöä. Lisäksi mukana olisi niin sanottuja "villi" – eli yleisehdokkaita, jotka eivät edusta tiettyä ministeriöaluetta.

Äänestys perustuisi siis 12 ministeriön jaotteluun. Jokaiseen ministeriön alaan valittaisiin esimerkiksi 10 kansanedustajaa, ja lisäksi mukana olisi noin 50 villiä ehdokasta. Nämä ehdokkaat eivät toimisi ministeriöiden alaisuudessa, vaan olisivat kansanedustajia, joiden tehtävänä olisi edistää oman alansa asioita – esimerkiksi metsä- ja maatalouden kehittämistä – sekä edustaa omaa maakuntaansa. Lisäksi he valvoisivat oman hallinnonalansa ministeriön toimintaa ja varmistaisivat, että se toimii UAD-mallin arvojen ja sääntöjen mukaisesti.

UAD-järjestelmä muistuttaisi tietyiltä osin nykyistä malliamme. Esimerkiksi nykyisen Keskustan (ent. Maalaisliiton) kansanedustaja olisi UAD-mallissa maa- ja metsätalousministeriön ehdokas, tai nykyinen vihreiden kansanedustaja olisi UAD-mallissa ympäristöministeriön ehdokas. Haluan kuitenkin painottaa, etteivät nämä ehdokkaat olisi ministeriöiden alaisia. Ministeriön nimi kuvastaisi heidän osaamistaan ja edustamaansa asiakokonaisuutta – esimerkiksi maa- ja metsätaloutta – jota he haluavat kehittää ja valvoa.

Tällä tavoin varmistettaisiin, että eduskuntaan saadaan edustus kaikilta eri yhteiskunnan osa-alueilta. Järjestelmään kannattaisi lisätä myös esimerkiksi työväestöä ja liiketaloutta edustavat 10 kansanedustajan ryhmät.

Valtioneuvostossa on 12 ministeriötä, ja yleensä ministereitä on noin 20. Onko todella tarpeen, että ministereitä on enemmän kuin ministeriöitä – tarvitaanko siis enemmän kuin 12 ministeriä?

Ymmärrän, että jos edetään yllä kuvatun mallin mukaan, esimerkiksi ympäristöministeriön alalle tarvitaan aihealueeseen erikoistuneita kansanedustajia. Mutta tarvitseeko Ulkoministeriö, Valtioneuvoston kanslia, Oikeusministeriö tai Sisäministeriö omia erillisiä kansanedustajia? Voisiko näiden toimintaa valvoa ja ohjata keskitetymmin tai yhteisesti?

Alla nykyiset ministeriöt.

- Valtioneuvoston kanslia
- Ulkoministeriö
- Oikeusministeriö
- Sisäministeriö
- Puolustusministeriö
- Valtiovarainministeriö
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Maa- ja metsätalousministeriö
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Ympäristöministeriö

Tärkeää olisi, että kaikki yhteiskunnan osa-alueet saisivat oman edustuksensa. Kun ryhmien koko rajattaisiin esimerkiksi 10 henkilöön, olisivat kaikki ryhmät tavallaan samalla viivalla.

Samalla on varmistettava, että jokaisesta 19 maakunnasta olisi edustus. Esimerkiksi viisi kansanedustajaa per maakunta tarkoittaisi 95 edustajaa. Tähän voitaisiin lisätä 55 niin sanottua "villii" edustajaa. Näin kansanedustajien kokonaismäärä olisi 150. Villit edustajat voisivat olla kotoisin mistä päin Suomea tahansa, eikä heillä olisi tiettyä hallinnon alaa, jota he seuraavat ja edistävät.

Toinen vaihtoehto olisi säilyttää ministeriöt nykyisellään, mutta jakaa kansanedustajat uusiin kategorioihin, esimerkiksi seuraavasti:

- Maa- ja metsätalouskansanedustajat
- Puolustusvoimatkansanedustajat
- Valtiovarainkansanedustajat
- Liikenne- ja viestintäkansanedustajat
- Sosiaali- ja terveyskansanedustajat
- Ympäristökansanedustajat
- Liiketalouskansanedustajat (uusi) Pankit, yritykset, teollisuus, vakuutus, jne.
- Työväestön kansanedustajat (uusi) Tämä voisi toimia työntekijöiden tukena liitojen sijasta.
- Liikunta- ja urheilukansanedustajat (uusi) Kansan kunto ja urheilu
- Perhe-, lapset-, yksinhuoltajat- ja eläkeläiset kansanedustaja (uusi)
- Kulttuurikansanedustajat (uusi jako)

- Koulutuskansanedustajat (uusi jako, vanha Opetusministeriö)
- Digitaalinen kehitys kansanedustajat (uusi) Tekoäly, krypto ja digitaalisen verkon suojaus, jne.
- Ehkä voisi myös olla oma pieni kansanedustaja ryhmä, joka valvoo hallintoa ja sen päätöksen tekoa, jotta se täyttää uudet arvot, säännöt ja Suomen hyvä ensin protokollan.

Mitä muita yhteiskunnan osa-alueita kannattaisi painottaa?

Tulevaisuudessa sanottaisiin: *Sirpa Suomalainen, ympäristökansanedustaja*, sen sijaan että käytettäisiin nykyisen mallin mukaista ilmaisua *Sirpa Suomalainen, Vihreiden kansanedustaja*.

Ministerit ja kansanedustajat eivät näkyisi lööpeissä tai ilta toisensa jälkeen televisiuutisissa. Sen sijaan jokaisella ministeriöllä, pääministerillä ja presidentillä olisi omat tiedottajansa, jotka päivittäin välittäisivät medialle tärkeimmät asiat. Suurin osa päätöksistä ja toimenpiteistä olisi julkisesti kaikille saatavilla kyseisen viranomaisen verkkosivuilla. Ainoastaan presidentti ja pääministeri olisivat useammin esillä mediassa.

Näin ministerit ja kansanedustajat saisivat työrauhan, mikä olisi myös heidän itsensä kannalta hyvä asia. Paras mahdollinen tilanne olisi, jos edustajat ikään kuin vetäytyisivät taustalle harmaaksi massaksi vaalien jälkeen, aivan kuten on isoissa yrityksissä. Tiedottajat tiedotta ja toimitusjohtaja on julkisuudessa.

Ministerit ja kansanedustajat voisivat halutessaan ylläpitää omaa verkkosivuaan, joka heillä oli myös vaalien alla, jolla he esittelisivät ajamiaan asioita ja saavutuksiaan. Tämä toimisi heille eräänlaisena kannustimena tehdä hyvää työtä – mikä puolestaan voisi auttaa heitä seuraavalla vaalikaudella.

www.uad-malli.org